

Retning end den, hvori jeg har paaberaabt de to Dele af Resolutionen af 1832. Nu forekommer det mig, at naar man blot tager den historiske Udvikling, maatte det kunne siges at være meget tvivlsomt, om dog ikke Beboerne i Sognene maatte have Ret til noget Vederlag, ikke et Vederlag, der skulde tillægges deres Commune, men derimod en Ret til et bestemt, til deres hidtilværende Brugsret passende Areal, og man kan sige, at den historiske Betragtning har vundet ikke ringe Styrke ved en Højesteretsdom af 1ste December 1862, som et Par Gange er nævnt her. Denne Højesteretsdom bruger Udtryk, som vise, at Højesteret mener, at denne Resolution af 1832 indbefatter alle dem, der hidtil havde haft Brugsret i Udmarksjorderne, saaledes at de ere berettigede til at faae en Anpart af disse Jorber udlagt som Eiendom; det er den Passus i Højesteretsdommen „faae dem udlagte som Eiendom“, hvortil jeg sigter. Det bemærkes fremdeles i denne Dom, at Resolutionen af 1842 ikke giver nogen Norm, hvorefter den specielle Deeling i Sognene kunde finde Sted. Det er disse Grunde, som jeg mener, paa den ene Side kunne tale stærkt for, at Beboerne ere berettigede til et vist Areal af de Udmarksjorber, som ere blevne tillagte Sognene. Højesteret kom — og dette er allerede antydet navnlig idag af det ærede Medlem for Holbæk Amts 2den Valgkreds ikke til at afgjøre Spørgsmaalet om Sagens Stilling for de enkelte Huusmænds og Gaardmænds Vedkommende, men det er en ikke uvigtig Ytring, der forekommer i Højesteretsdommen, at det var efter Beskaffenheden af Forligsslagen, og efter Beskaffenheden af de nedlagte Paastande, at Højesteretsdommen ikke har kunnet komme ind paa at afgjøre, hvor stort Areal enhver af de paagjældende Personer skulde have, og at den derfor kun kunde gaae ud paa at sige, at de maae være berettigede til et Areal. Jeg har fremhævet dette navnlig paa Grund af en Udtalelse, der under denne Sags Behandling paa et andet Sted er fremkommen, og som gif ud paa, at det ikke vilde

være gjørligt for Højesteret, og jeg troer endog at der blev sagt, for nogen Dommer i Verden, at afgjøre Spørgsmaalet om, hvor Meget der skulde tillægges enhver af Beboerne. Domstolene ere nu — og det vide alle de Herrer meget vel — saaledes stillede, at medens Andre, der ikke ere Dommere, kunne sige: Denne Sag er mig ikke ganske klar, jeg vil ikke yttre Noget derom, ere Domstolene nøbde til at komme til en Afgjørelse af den Sag, der bliver forelagt dem, og finde ud af den; man behøver heller ikke at nære nogen Tvivl om, at Domstolene, hvis denne Sag blev dem forelagt, vilde finde ud af den, og jeg troer heller ikke, at der er den mindste Grund til at antage, at Højesteret vilde have nogen Velankelighed ved at gaae ind derpaa. Grunden til, at Højesteret ikke kom ind derpaa, var, som sagt, den, at Indholdet af Forligsslagen og de nedlagte Paastande ikke tilstedede det. Det er disse Tvivlsgrunde, som gjøre sig gjældende, men der kan paa ingen Maade tillægges dem nogen afgjørende Betydning med Hensyn til Spørgsmaalet, om disse Jorber overhovedet kunne overdrages til Communerne paa Beboernes Vegne. Jeg kan i saa Henseende henholde mig til, hvad det ærede Medlem for Holbæk Amts 2den Valgkreds idag har fremhævet i Motivering af sit Indbringingsforlag, som jeg forøvrigt paa ingen Maade kan harmonere med. Han har gjort opmærksom paa de — jeg troer det var — i 4 forskjellige Retninger gaende Slags Beboere, som skulde være berettigede til en Andeel. Det er saaledes givet, at man ikke kan sige, at det er Beboerne paa denne eller hiin Tid, der ere berettigede dertil; men selv om man erkjendte, at Beboerne vare berettigede til en vis Andeel af Areal, vilde den Omstændighed, at Forholdene vare saa værlende, forhindre en Afgjørelse af, hvem der havde Brugsretten tidligere eller sildigere. Experimentet vilde frembyde saa store Vanskeligheder, at jeg vil antage, at den Mand paa Bornholm vilde handle lidet vel overveiet, som, hvis Loven udkom, saaledes som Lovudkastet